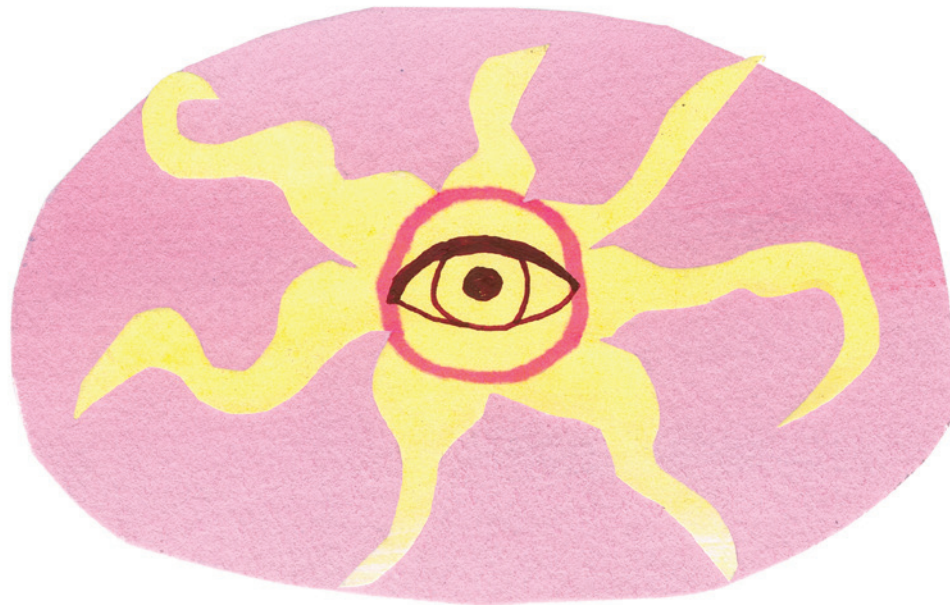

Arend van Dam

Iemand in het bijzonder

VERHALEN OVER MARKANTE VROUWEN

Met illustraties van Marijke Klompmaker

Van Holkema & Warendorf

Een wonderlijke vondst

De dame van Simpelveld (± 160 - 198)

KOMT U VERDER. U moet de beeldhouwer zijn.' Donatus knikte. De dame ging hem voor door de gang naar het atrium, het gerieflijke binnenplaatsje van de Romeinse villa. 'Zo wil ik het graag hebben,' zei de dame, en ze wees om zich heen. 'Het moet de sfeer uitademen van een atrium.' 'Ik begrijp het,' zei Donatus.

De dame wenkte een bediende. Die bracht een tafeltje en zette er een schaal met een uitgebreid assortiment noten en gedroogde vruchten op.

Donatus keek naar de poten van het tafeltje. Het waren drie kunstig uitgesneden leeuwen.

'Tast toe,' zei de dame. 'Dan zal ik uitleggen wat de bedoeling is.'

Terwijl Donatus genoot van de vijgen, de dadels en de rozijnen, vertelde de dame: 'Mijn man en ik hebben hier altijd met plezier gewoond. De meeste legerleiders gingen na hun pensioen terug naar Rome. Mijn man liet deze villa bouwen. Wij zijn gebleven.'

Helaas is hij kortgeleden overleden. Sindsdien woon ik hier alleen. Mijn leven zal niet meer zo lang duren.' Donatus bekeek de dame nog eens goed. Ze leek hem niet veel ouder dan vijftig. Een week eerder was hij haar tegengekomen in het badhuis in Heerlen. Hij was getroffen door de sierlijke manier waarop ze zich door het water bewoog. Terwijl hij aan zijn godenbeeld werkte, had hij af en toe stiekem naar haar gekeken. Na het baden was ze naar hem toegekomen. 'U maakt mooi werk,' had ze gezegd. 'Ik wil van uw diensten gebruikmaken.'

Nu was hij hier. En hij keek. Als de dame wilde dat hij haar zou uitbeelden, mocht hij naar haar kijken. Hij kon haar zo jong maken als ze wilde. Zou ze dat willen?

‘Kijk,’ zei de dame en ze ging languit liggen.

Donatus luisterde naar het ruisen van haar lange gewaden. Jammer dat hij dat geluid niet in steen kon vangen.

‘Zal ik nu meteen...?’ vroeg hij aarzelend. Hij haalde zijn tekenspullen uit zijn leren tas.

‘Dat komt straks,’ zei de dame. ‘Ik wil u eerst graag het huis laten zien.’

Ze ging hem voor en hij volgde haar op de voet.

Ze wees hem op kasten, flessenrekken en keukengerie. Ze nam hem zelfs mee naar buiten om hem de buitenkant van de villa te laten zien. Eenmaal terug op de binnenplaats toonde ze hem zelfs het plekje waar ze soms offers bracht aan de goden.

Daarna ging ze weer op de lange bank liggen en zei: ‘Dit alles. Alles.’

Donatus begon te begrijpen wat de dame van hem wilde. Hij begon te schetsen. Eerst de spullen. Toen het tafeltje. Toen de dame zelf. Ten voeten uit. Zoals ze daar lag op haar bank. Eigenlijk nog helemaal niet zo oud. Een jaar of veertig hooguit. Maar wel breekbaar. Hij zou haar moeiteloos een stuk jonger en fitter kunnen maken. Minder ziekelijk. Hij werkte hard.

‘Ik wil dat u het werk uitvoert in een mooie, zachtgele kalksteen,’ zei de vrouw toen ze afscheid

namen. ‘Er is haast bij.’

In de weken die volgden werkte Donatus in zijn atelier aan de opdracht van de dame. In het zachte steen hakte hij haar huis uit, haar meubels, haar ligbank en haarzelf.

Op de dag dat hij de laatste hand legde aan het werk, hoorde hij dat de dame in haar villa was overleden.

Bijna tweeduizend jaar later groef een man in Simpelveld een gat op zijn erf. Zijn schep stootte op iets hards. Iets van steen. De steen bleek een kist met een deksel erop te zijn.

‘Het lijkt wel een sarcofaag, een grafkist,’ zeiden de archeologen die erbij werden gehaald.

Met een graafmachine werd voorzichtig het deksel van de kist getild. De kist was voor een deel gevuld met grond die keihard was geworden. Met een schepje, een beiteltje, een borsteltje en oneindig veel geduld begonnen de archeologen de overtollige grond te verwijderen.

Er kwamen mensen kijken, maar veel was er niet te zien. Tot op een dag een van de archeologen een wonderlijke ontdekking deed.

De binnenkant van de sarcofaag was door een beeldhouwer bewerkt. Aan de ene kant was de buitenkant van een Romeinse villa te zien, aan de andere kant het interieur. Een kast met twee deuren. Planken met daarop twee kannen, twee emmers, drie bekers en een flesje. Een flessenrek

met daarop één vierkante en twee ronde flessen. En een tafeltje waarvan de poten deden denken aan leeuwenklauwen. Allemaal uitgevoerd in het zachte, gele krijtsteen. Op de bodem van de kist vond de archeoloog allerlei voorwerpen. Een halsketting. Een oorbel. Twee ringen. Een zilveren spiegeltje. Een reukflesje van aardewerk. En een flesje van glas. Al die spullen lagen rondom een hoopje as.

De vondst van Simpelveld stelde de archeologen voor een raadsel.

‘Ik denk dat hier lang geleden een dame in een villa woonde,’ zei een van hen. ‘Ze heeft vast aan een beeldhouwer gevraagd een mooie grafkist voor

haar te maken. Na haar dood werd ze gecremeerd. Haar as werd in de kist gedaan. Samen met wat sieraden.

De anderen konden het zich moeilijk voorstellen.

‘Hoe zou dat gegaan kunnen zijn?’ vroegen ze.

‘Nou, zo bijvoorbeeld,’ begon de jonge archeologe:

‘Komt u verder,’ zei de dame. ‘U moet de beeldhouwer zijn.’

Donatus knikte. De dame ging hem voor door de gang naar het atrium, het gerieflijke binnenplaatsje van de villa.

*‘Zo wil ik het graag hebben,’ zei de dame, en ze wees om zich heen. ‘Het moet de sfeer uitademen van een atrium...’ **

